

Lechosław Rauhut, Marek Urban

Smolugi, gm. Dziadkowice, woj.
białostockie

Informator Archeologiczny : badania 9, 210-211

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

badan /sondaż/. Cmentarz przykościelny
XII - XIX wiek.

Badania miały potwierdzić istnienie XII-wiecznego kościoła, wspomnianego w dokumencie z 1185 r. Za najbardziej prawdopodobne miejsce dla jego budowy uznano niewielkie wyniesienie na prawym brzegu Słupianki, obecnie nieużywany cmentarz kościoła parafialnego.

Wykop sondażowy założono tuż przy wschodniej ścianie prezbiterium, na przedłużeniu osi kościoła. Wyodrębniono pięć warstw:

- I i II - głębokość 0 - 6,0 m - związane z urządzeniem terenu wokół kościoła,
- III - głębokość 0 - 0,1 m - przemieszana ziemia ze skłupiskami kości ze zniszczonych grobów; wydzielono w niej grób I, datowany kablączkiem esowatym na koniec wieku XII,
- IV - głębokość 1,0-1,8 do 2,11 m - wystąpiły w niej groby w liczbie 15, w tym jeden datowany kablączkiem na wiek XII /grób II/, pozostałe datowane są do końca XIX w. łącznie,
- V - słabo zachowana /jedynie w południowej partii wykopu/, wkopany był w nią obiekt datowany na podstawie ułamkowego materiału ceramicznego na okres wpływów rzymskich.

Badania upoważniają do następujących stwierdzeń:

- 1/ cmentarz przykościelny założony został najpóźniej w końcu XII w., co możemy uznać za pośredni dowód na istnienie w najbliższej okolicy kościoła /ecclesia/,
- 2/ cmentarz i przypuszczalnie kościół usytuowane są na rozległym nasypie, o zachowanej wysokości 2,5 m; jego pierwotny kształt i przeznaczenie są jeszcze niewyjaśnione,
- 3/ w tym samym miejscu zlokalizowane jest stanowisko datowane na okres wpływów rzymskich, które poprzedza powstanie nasypu.

Ze względu na wylaniające się nowe zagadnienia prace powinny być kontynuowane, aby: 1/ określić dokładniejszy czas powstania nasypu, 2/ zlokalizować XII-wieczny kościół.

SMOLUGI, gm. Dziadkowice
woj. białostockie

Państwowe Muzeum
Archeologiczne
w Warszawie

Badania prowadził dr Lechosław Rauhut.
oraz mgr Marek Urban. Finansowało PMA

w Warszawie. Trzeci sezon badań.
Cmentarzysko z grobami w obudowach
kamiennych z XII-XIII w.

Badaniami objęto partię cmentarzyska przylegającą od północy do części zbadanej w poprzednich sezonach. Szczególnie interesujący był pas biegnący wzdłuż wschodniego skraju cmentarzyska, zawierający nieuszkodzone lub minimalnie naruszone konstrukcje grobów. Na zachód od tej części groby zostały prawie doszczętnie wyrabowane i praktycznie zachowały się tylko nieliczne całe oraz szereg mniej lub bardziej uszkodzonych obiektów, ułożonych w jednym rzędzie. Występujące tu kamienie obstaw leżą na ogół na wtórnym złożu. Stwierdzono tu również fakt zasypywania doszczętnie оголоonego z kamieni terenu, drobnymi kamieniami zebranymi z pól. Przebadano ogółem 24 groby na powierzchni około 290 m², na sześciu arach, których pozostała powierzchnia została doszczętnie zdewastowana. Groby były ułożone w rzędach zorientowanych po osi północny zachód - południowy wschód, przy czym orientacja poszczególnych grobów, z drobnymi wyjątkami odpowiadała kierunkowi południowy zachód - północny wschód. Prostokątne obstawy były ustawione z dużych kamieni narzutowych, a wypełniające je bruki składały się najczęściej z trzech warstw drobniejszych kamieni. Kości szkieletów nie zachowały się w ani jednym przypadku, a o ich układzie głowami na południowy zachód informuje rozmieszczenie przedmiotów. W dwóch przypadkach stwierdzono występowanie nielicznych spalonych kości ludzkich.

Na inwentarze grobów złożyły się topory żelazne, groty oszczepów i strzał, krzesiwa wraz z krzemieniami, noże, przęśliki z różowego łupku, wite w półtora zwoju i esowate kabłączki akroniowe, paciorki szklane, w tym egzemplarze z wtopioną złotą blaszką, bransolety brązowe oraz kółko brązowe. W grobach i na powierzchni bruków wystąpiły nieliczne ułamki naczyń wczesnośredniowiecznych.

Uzyskany materiał nie zmienia ustalonej na połowę XII wieku i XIII wiek chronologii cmentarzyska.

Rezultatem badań jest ukończenie prac na nasłupiej zachowanej wschodniej części cmentarzyska rozpoznanie stopnia zniszczeń w partiach środkowych. Uzyskane dane pozwalają na ustalenie najbardziej efektywnego planu badawczego na przyszłe sezony.

Prace będą kontynuowane.